

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Τμήμα Διοικητικό
τηλ. 2106419332
φαξ 2106411523

Αθήνα, 22 Ιουνίου 2020

Αριθ. Πρωτ.: 4489

Αριθ. Γνωμοδότησης: 6

Προς

την κα Γενική Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής
του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

ΘΕΜΑ: Ζητήματα διαχρονικού δικαίου από την εφαρμογή του νέου Ποινικού Κώδικα – Ελάχιστος χρόνος πραγματικής έκτισης της ποινής κάθειρξης ως προϋπόθεση χορήγησης απόλυσης υπό όρο

Επί των δύο θεμάτων που εκτίθενται στην αναφορά του Διευθυντή του Καταστήματος Κράτησης Αλικαρνασσού, την οποία μας διαβιβάσατε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 6386/1-6-2020 έγγραφό σας ζητώντας να γνωμοδοτήσουμε επί αυτών, η κατά το άρθρο 25 §2 Ν.1756/1988 (Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών) γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

1. Ως προς το πρώτο ζήτημα, αναφορικά με τον επανακαθορισμό του ανωτάτου ορίου της εκτιπείας συνολικής ποινής κάθειρξης κρατουμένων στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας, το οποίο υπό την ισχύ του νέου Ποινικού Κώδικα ορίζεται σε 20 έτη (αντί 25), ισχύουν όσα έχουμε ήδη εκθέσει στην υπ' αριθμ. 8/2019 ΓνωμΕισΑΠ (ΠοινΧρ 2019,711 και ΠοινΔικ 2019,1109). Η θέση

μας δεν μπορεί να επηρεασθεί από το γεγονός ότι υπήρξε παρεκκλίνουσα εισαγγελική ή δικαστική αντιμετώπιση του θέματος σε κάποιες (συγκεκριμένες) περιπτώσεις. Το αντικείμενο και τα όρια της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, όπως προβλέπονται στον ισχύοντα ΚΟΔΚΔΛ (βλ. αναλυτικά ΓνωμΕισΑΠ 10/2018, ΠοινΧρ 2018,556 και ΠοινΔικ 2018,784, ΓνωμΕισΑΠ 8/2019, όπ.παρ.), καθώς και η έννοια της εποπτείας και των γενικών οδηγιών του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου (βλ. ΓνωμΕισΑΠ 10/2018, όπ.παρ.), επιτρέπουν γενική («συντονιστική») καθοδήγηση και γενική και αφηρημένη έκφραση γνώμης, όχι όμως εκδήλωση παρέμβασης επί της ουσίας συγκεκριμένης κρινόμενης υπόθεσης με την επιβολή ορισμένης επιστημονικής άποψης. Άλλωστε, το εν λόγω ζήτημα θα κριθεί τελικά από το Ακυρωτικό, σε επίπεδο αναιρετικής διαδικασίας, αφού, στο μεταξύ, εισήχθη σχετική υπόθεση στο Ποινικό Τμήμα του Αρείου Πάγου.

2. Αναφορικά με το δεύτερο ζήτημα, το σχετικό με την απόλυση υπό όρο, ως προς την προϋπόθεση του ελάχιστου χρόνου πραγματικής έκτισης της συνολικής ποινής κάθειρξης, που έχει επιβληθεί για αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες προ της 1-7-2019 και έχει καθορισθεί ως διάρκεια εκτιτέας ποινής τα 20 έτη (κατ' εφαρμογήν του άρθρου 94 §1 του νέου ΠΚ), επισημαίνεται ότι η αρχή της *lex mitior* (ηπιότερου νόμου) στον νέο ΠΚ έχει προσλάβει την ακόλουθη μορφή στο άρθρο 2 §1: *«αν από την τέλεση της πράξης ως την αμετάκλητη εκδίκασή της ίσχυσαν περισσότερες διατάξεις νόμων, εφαρμόζεται αυτή που στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου»*. **Μονάδα σύγκρισης** δεν είναι πλέον ο νόμος στο σύνολό του, αλλά καθεμία επιμέρους **διάταξη**, η οποία μπορεί να είναι επιεικέστερη ή μη σε σύγκριση με την ομολογή της (βλ. Γ.Ναζίρη,

Ζητήματα διαχρονικού δικαίου που απορρέουν από την εφαρμογή του νέου Ποινικού Κώδικα, ΠοινΔικ 2020, σελ.8 επ.,10). Έτσι, είναι δυνατή η εφαρμογή σε συγκεκριμένη περίπτωση διατάξεων διαφορετικών νόμων, η «**σύμμειξη νόμων**» (βλ. Αιτιολογική Έκθεση σχ.ΠΚ υπό το άρθρο 2 και Ελ.Συμεωνίδου-Καστανίδου, Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 465 ΠΚ, ΠοινΔικ 2008,σελ.937). Κατά τη διάταξη του άρθρου 105B §6 εδ.α του νέου ΠΚ «*προκειμένου για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα απόλυση υπό όρο, αν δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα δύο πέμπτα της ποινής που του επιβλήθηκε ...*», ενώ ο ισχύσας μέχρι την 30-6-2019 Ποινικός Κώδικας προέβλεπε στην αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 105 §6 εδ.β «*χρονικό διάστημα ίσο με το ένα τρίτο της ποινής*». Lex mitior είναι αναμφίβολα η τελευταία (προϊσχύσασα) διάταξη, η οποία, εκτός από τη συμπλήρωση του ελάχιστου χρόνου των τριών πέμπτων έκτισης της κάθειρξης (ταυτιζομένου στους δύο Κώδικες) για την οποία χωρεί ευεργετικός υπολογισμός με την προσμέτρηση των ημερών εργασίας του καταδίκου (άρθρο 105 §6 εδ.α, βλ. Λ.Μαργαρίτη – Ν.Παρασκευόπουλου, Ποινολογία, στ' έκδ., 2000, σελ.559), απαιτεί παραμονή στο κατάστημα κράτησης («πραγματική έκτιση») για χρονικό διάστημα ίσο με το 1/3 (=5/15) της διάρκειας της ποινής. Η δυσμενέστερη διάταξη του νέου ΠΚ προβλέπει πραγματική έκτιση των 2/5 (=6/15) της ποινής. Υπό τα προεκτεθέντα δεδομένα, η **διάταξη του άρθρου 2 §1 ΠΚ**, η οποία εν προκειμένω **συμπλέει με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 465 εδ.α ΠΚ**, σύμφωνα με την οποία «*οι διατάξεις του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα για την ... απόλυση υπό όρο εφαρμόζονται για πράξεις που τελέστηκαν μέχρι τη θέση σε ισχύ του παρόντος*» (βλ.

Γ.Ναζίρη, όπ.παρ., σελ.171-172, Ελ.Συμεωνίδου-Καστανίδου, όπ.παρ., σελ.938, Αριστ.Χαραλαμπάκη, Οι μεταβατικές διατάξεις του νέου ΠΚ, ΠοινΔικ 2020,273 επ.,277-278, πρβλ. και ΓνωμΕισΑΠ 5/2019, ΠοινΧρ 2019,546 και ΠοινΔικ 2019,991) **επιβάλλει την εφαρμογή της ευμενέστερης διάταξης του άρθρου 105 §6 εδ.β του προϊσχύσαντος ΠΚ.** Παρά το γεγονός, λοιπόν, ότι με τη σύμμιξη των διατάξεων του άρθρου 94 §1 του νέου ΠΚ και του άρθρου 105 §6 εδ.β του προϊσχύσαντος ΠΚ λαμβάνει χώρα «κατασκευή» νέου νόμου (Κώδικα) ως προϊόντος συνδυασμού διατάξεων, τούτο ανταποκρίνεται στην επιλογή του νομοθέτη του νέου άρθρου 2 του ισχύοντος ΠΚ, που αξιώνει αυτόν τον συνδυασμό ευμενέστερων διατάξεων και αναθέτει τον ρόλο οιοιεί νομοθέτη στον εφαρμοστή του ποινικού δικαίου (πρβλ. Γ.Ναζίρη, όπ.παρ., σελ.11).

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου
Δημήτριος Παπαγεωργίου

ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ:

- 1) Υπουργείο Δικαιοσύνης
- 2) κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της χώρας και δι' αυτών στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών